

Materiale arheologice medievale reinterpretate de la Alba Iulia (I)

Reiau aici materiale arheologice publicate relativ recent, de către Daniela Marcu Istrate, din săpăturile domniei sale de la Alba Iulia, din jurul catedralei romano-catolice. Este unul dintre cele mai importante loturi de piese medievale din Transilvania care au văzut lumina tiparului în anii din urmă. Sunt, în bună măsură, de referință pentru ceea ce se va mai descoperi în viitorul apropiat, la fel, sunt indicii care dezvăluie poziția excepțională pe care locul a avut-o pe o perioadă îndelungată, până la mijlocul secolului al XVII-lea. O bună parte dintre materiale, provenite din cercetările anilor 2000-2002 a fost publicată în anul 2008¹. La scurt timp, respectiv în anul următor, unele au fost reluate, dar au fost publicate și altele², probabil din cursul cercetărilor care au urmat anului 2002.

Cum se va observa, în dreptul pieselor s-au făcut precizări expeditiv sau de-a dreptul incorecte. Unele au fost deja menționate într-o recenzie anterioară³. Pentru o cât mai clară înțelegere, am grupat lucrurile în trei coloane: în prima am reșezat imaginea piesei rediscutate, în a doua, calificarea precedentă oferită la publicare, în ultima, propria noastră opinie. Intervențiile au fost grupate în mai multe serii. Pentru economia de spațiu s-au folosit abrevierile de nume ale primului publicant.

Imagine	Identitate anterioară	Reinterpretare/comentarii
	DMI 2009: „vârf cu tub de înmănușare”, „epoca	Capăt de șnur, sigur medieval. Pentru analogii iconografice a se vedea: http://www.medievistica.ro/cataloge/cultura_mat/element.php?idprod=101

¹ Daniela Marcu Istrate, *A gyulafehérvári római katolikus székesegyház és püspöki palota régészeti kutatása (2000-2002)*. Budapest, Teleki László Alapítvány, 2008, 671 p.

² Eadem, *Catedrala romano-catolică și palatul episcopal din Alba Iulia. Arheologie și istorie. The Roman-catholic cathedral and the episcopal palace in Alba Iulia. Archaeology and history. A gyulafehérvári római katolikus székesegyház és püspöki palota. Régészet és történelem*. Catalog de expoziție. Alba Iulia, 2009.

³ Adrian A. Rusu, în *Arheologia Medievală*, 7, 2008, p. 334-349.

romană?”, p. 25/5, 237/5. Nu figurează la DMI 2008.

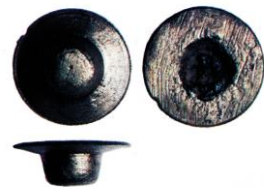
DMI 2009: Decor medieval, de carte sau de piesă de „aplică”, „epoca romană”, p. 2009, p. 52/245, 270/245) a fost inclusă în sec. 26/17, 238/17. Nu figurează la DMI 2008. a treia piesă, care a fost găsită (vezi imediat mai jos). Analogie inedită, din metal prețios, la Frumușeni (jud. Arad).

DMI 2008: Deși se spune că ar fi turnată, profilul din 2008 „aplică” „sec. XVI-XVII”, p. 395, XVIII. 11.3 - 30, 398, tab. 105/4; DMI

2009: „aplică”, „sec. X-XII”, p. 37/113, 250/113

DMI 2009: Aplică centrală pentru copertă de carte de la „nasture

ornamental”, roman, p. 27, 239/25. Nu figurează la DMI 2008.

DMI 2009: Poate fi, foarte bine, și medieval. Forma „pieptăn bilateral”, a acestor piese nu s-a modificat din epoca romană. Cea de față nu are nici o

⁴ Analogii la I. Holl, *Funde aus dem Zisterzienserkloster von Pilis*. Budapest, 2000, p. 187.

„secolele V- caracteristică specială pentru a fi astfel VI”, p. 30/50, încadrată.

242/50. Nu figurează la DMI 2008.

DMI 2009: „inel Datarea acestuia urcă până în secolul al XII- pentru deget”, lea.

„sec. IX-X”, p. 31/53, 245/53

DMI 2009: Pe lângă faptul că un ac confecționat din „piesă de bandă, este o imposibilitate, ace de păr din podoabă”, „din perioada desemnată nu se cunosc. Deci este ori bandă de altceva (fragment dintr-o piesă mai complexă), bronz”. ori datarea este cu totul alta.

„Posibil ac de păr”, „sec. XII- XIII”, p. 36/98, 249/98.

DMI 2009: Posibil piesă de rozariu. Ambianța clericală „mărgică”, p. face că o asemenea funcționalitate să treacă în 36/101, fața altei destinații, dintr-o piesă de podoabă. 250/101

DMI 2009: Nasture din sticlă, sec. XVI-XVI.

„pandantiv sferic cu agățătoarea ruptă”, p. 36, 250/102

DMI 2009: „ac Identificarea este corectă, dar datarea nu. de voal”, „sec. Piese similare există doar din secolele XV-XVI- X-XIII”, p. XVII⁵. O piesă foarte asemănătoare (DMI 2009,

⁵ Vezi *Cetatea Oradea. Monografie arheologică. I. Zona palatului episcopal*. Oradea, Ed. Muzeului „Țării Crișurilor”, 2002, pl. LIX/m.

36/105, p. 51/238, 270/238) a fost inclusă corect în
250/105 compartimentul sec. XVI-XVII.

DMI 2009: Nu este o aplică, ci un fragment dintr-o piesă
„aplică”, „sec. complexă, tridimensională, aparținând stilului
X-XII, posibil gotic, pentru că deține începuturile unor
mai veche”, p. arcaturi. Ca urmare, datarea corectă este din
37/114, sec. XIV-XVI.
251/114

DMI 2009: Nu există asemenea piese în secolele
„placă de menționate. Este o aplică de carte, cu lăcașuri
centură”, „sec. de monturi pentru pietre și nituri. Posibil din
X-XII”, p. sec. XIV-XVI.

38/121,
251/121

DMI 2009: Este reprezentarea Sf. Margareta de Antiohia.
„statuetă”, p. Ca realizare, este una dintre cele mai reușite
38/122, lucrări de orfevrărie, gotice târzii, recuperată
251/122 dintr-o cercetare arheologică. Vezi despre ea,
special, [http://medievistica.ro/pagini/arta/
texte/orfevraria/
SfMargareta_Rusu/SfMargareta.html](http://medievistica.ro/pagini/arta/texte/orfevraria/SfMargareta_Rusu/SfMargareta.html)

DMI 2009: „nit Tijă-ax de balama, probabil de la o piesă de
ornamental”, inventar liturgic. Nu este exclusă nici utilizarea
p. 39/130, sa pentru un ax de la o centură.
252/130

DMI 2009: „vârf Vârf de suliță. Este prea mic pentru o lance.
de lance”
„12,7 cm”, p.
40/134, nr.
134, p.
253/134

DMI 2009: „vârf Asemenea piese s-au folosit și în plin Ev Mediu.
de săgeată cu Drept urmare, datarea este prea restrictivă.

peduncul”,
„sec. X-XII”, p.
39/131,
253/131

DMI 2009: Noțiunea nu este medievală, ci doar
„stilet”, „pe premodernă. Cuțit de luptă⁶. Nu există cuțite
mijlocul lamei cu „șanțuri pentru scurgerea sângelui”.
se observă un Rezultatul, destul de neclar în imagine, poate
șanț pentru proveni de la coroziune.
scurgerea

sângelui”, p.
40/135,
253/135

DMI 2009: Desenul publicat în 2009 (p. 398, tab. 105/7)
„fragment de indică faptul că ar fi fost descoperite patru
armură buc. și jumătate. Sunt doar plăci, prinse între
combinată din ele cu nituri, zalele nu se văd ori chiar nu au
plăci și zale”, existat. Fixarea se făcea pe piele sau pânză.
p. 40/136,
253/136.

Prezentare
similară la DMI
2008, p. 321.

DMI 2009: Psalie de zăbală, fragmentară. O piesă cu
„zăbală?”, buclă asemănătoare, definită tot „zăbală”, dar
„sec. XIII-XIV”, întregă, este la p. 272/255. Acolo datarea a
p. 40/138, fost dată pentru sec. XVI-XVII.
254/138

DMI 2009: Teacă de cuțit. Datare probabilă sec. XV-XVI.
„teacă”, p.
40/139,

⁶ Vezi despre ele A. A. Rusu, *Despre cuțitele de luptă din Transilvania medievală*, în vol. *Studii de istorie medievală și premodernă. Omagiu profesorului Nicolae Edroiu, membru corespondent al Academiei Române*. Cluj-Napoca, 2003, p. 75-96. Versiunea în lb. engleză *On the medieval Battle Knives from Transylvania*, în *Medium Aevum Quotidianum*, Krems, 51, 2005, p. 7-25.

254/139

DMI 2009: Aplică pentru prinderea capătului liber al „capăt de plăselei unui cuțit de import, german. În sec. cuțit”, „sec. XIV încă nu existau, datarea corectă: sec. XV-XIV”, p. XVI⁷.

41/146,

255/146

DMI 2009: Aplică pentru prinderea capătului liber al „capăt de plăselei unui cuțit. Datare corectă: sec. XV-cuțit”, „sec. XVI.

XIII”, p.

41/147,

253/147

DMI 2009: Mâner de cuțit de import, cu cep pentru „mâner de fixarea unei plăcuțe la capătul liber și metal cuțit”, „sec. nobil la delimitarea cu lama. Datarea corectă: XIII-XIV”, p. sec. XV-XVI.

41/148,

255/148

DMI 2009: Cuțit, probabil import german. Datare corectă: „cuțit”, „sec. sec. XV-XVI.

XIV”, p.

41/149,

255/149

DMI 2009: Braț median de la un cântar de zaraf sau „toartă”, p. negustor. Analogia cea mai bună este la Vințu de Jos⁸.

257/159

⁷ Holl I., *A középkori késestmesterség. (Régészeti adatok az ausztriai és nürnbergi kések elterjedéséhez)*, în *Archaeológiai Értesítő*, 1994-1995, p. 159-188.

⁸ A. A. Rusu, *Gotic și Renaștere la Vințu de Jos. Gotil und Renaissance in Unter-Wintz*. Cluj-Napoca - Satu Mare, 1998, p. 40/47, imagine p. 101/47. La acest vol. DMI a fost coautoare.

DMI 2009: În nici un caz, piesă de lacăt. Cui recurbat.
„piesă în formă
de melc,
posibil de la
lacăt”, p.
43/173,
258/173

DMI 2009: Fragment de capsulă de sigiliu, cu ureche de
„armătură”, p. prindere pentru șnur. O parte este reliefată,
44/177, cu chenarul remarcat, dar și unele decorații
260/177 ale câmpului încă vizibile sau recuperabile la o
restaurare atentă. Sigur medievală, din
repertoriul gotic.

DMI 2009: Nu există așa ceva în epoca desemnată. Poate
„unealtă de fi orice altceva decât identitatea dată.
scobit linguri”,
„sec. XI-XIII”,
p. 42-43/163,
257/163

DMI 2009: Mucarița este o forfecă specială de tăiat feștile
„sfeșnic sau de lumânare prea lungi. Deci, poate fi doar un
mucariță”, p. cap de cuier, eventual de bătut în grindă sau
54/267, perete, pentru atârnat o candelă ori de la
274/267 brațul unui candelabru ori sfeșnic mai
complex.